

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۴/۱۹
تاریخ پذیرش نهایی: ۹۱/۶/۸

محمد رضا دادگر^۱، مليحه محسنی^۲

بررسی آرمان‌های ذن در تصویرسازی ژاپن^۳

چکیده

تصویرسازی ژاپن در زمرة هنرهایی است که همگام با دیگر حوزه‌های بصری و ادبی این کشور، با ورود آیین ذن دچار تحولاتی بنیادین شد، تا آنجا که نشانه‌های پایدار این نفوذ گسترده همچنان تا به امروز نیز باقی است. می‌توان گفت تأثیر آیین ذن بر هنر ژاپن چنان عمیق بوده که ارکان و آرمان‌های آن، نظام زیبایی‌شناختی این سرزمین را شکل داده‌اند. این مقاله در پی بررسی تأثیراتی است که آرمان‌های مزبور بر تصویرسازی کشور ژاپن بر جای گذاشت، و بدین طریق خصلتی یگانه و بی‌همتا به آثار تصویری این سرزمین بخشیده است. برخی از عمدترين معیارهای زیبایی‌شناسی ذن که به آثار تصویرسازی نیز تسری یافته عبارتند از: خلاً گسترده، عدم تقارن، طنز، خودانگیختگی، شبیوه‌ی، یوگن و وابی-سابی که معنای آن‌ها بیشتر در قالب تصویر و یا حال و هوای شعری ادراک‌پذیرند تا از طریق معادلهایی در قالب کلمه. کنکاش و مدافعه در مسیری که از سپهر فرهنگی ملهم از این بینش شرقی می‌گذرد و درآمیختن مؤلفه‌های ماهوی آن با عناصر هنری مدرن و جهان‌بینی امروزی و نگرش شخصی هنرمند معاصر، می‌تواند در جهت یافتن جلوه‌هایی نو در تصویرسازی معاصر راهگشا باشد. اطلاعات و داده‌های این مقاله به شبیوه کتابخانه‌ای گردآوری شده و با روش کیفی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

کلیدواژه‌ها: ذن، ژاپن، تصویرسازی.

۱. استادیار گروه آموزشی تصویرسازی، دانشکده هنرهای تجسمی، دانشگاه هنر تهران، استان تهران، شهر تهران (نویسنده مسئول)

E-mail: dadgar.mr@gmail.com

۲. کارشناس ارشد تصویرسازی، دانشگاه هنر تهران، استان تهران، شهر تهران

E-mail: malihemohseni@gmail.com

۳. این مقاله از پایان‌نامه مليحه محسنی، مقطع کارشناسی ارشد تصویرسازی دانشگاه هنر با عنوان: «تأثیر ذن بر تصویرسازی کشور ژاپن»، به راهنمایی جناب آقای محمد رضا دادگر و مشاورهٔ خانم دکتر کیانوش انصاری برگرفته شده است.